

TO WARTO WIEDZIEĆ

HIV | AIDS

Opracowanie: dr n. med. Dorota Rogowska-Szadkowska
Projekt graficzny: heroldart.com

Warszawa 2015
ISBN 978-83-87068-57-8

Egzemplarz bezpłatny
sfinansowany przez Krajowe Centrum ds. AIDS
ze środków Ministerstwa Zdrowia.

TO WARTO WIEDZIEĆ O HIV

Zakażenie HIV oznacza, że w organizmie człowieka znajduje się **wirus nabytego niedoboru (upośledzenia) odporności**. Wirus mnoży się i niszczy układ odpornościowy zakażonej osoby, który po pewnym czasie przestaje chronić organizm przed chorobami. Zakażenie HIV nie daje charakterystycznych objawów. Jeśli nie wykona się testu diagnostycznego można nawet przez 10–12 lat nie wiedzieć o tym, że uległo się zakażeniu. Osoba, która nie wie, że żyje z HIV może zachorować na AIDS. Może też zakażać innych.

TO WARTO WIEDZIEĆ O AIDS

Nieleczone zakażenie HIV prowadzi do rozwoju **AIDS**, czyli **zespołu nabytego niedoboru (upośledzenia) odporności**. AIDS to końcowy etap **nieleczonego** zakażenia HIV. To zespół chorób atakujących osoby zakażone HIV. Zaliczamy do niego różne infekcje i rodzaje nowotworów. AIDS występuje po wielu latach trwania infekcji HIV u osób, które o swoim zakażeniu nie wiedzą. Osoby, które wiedzą o swoim zakażeniu objęte są nowoczesną terapią antyretrowirusową, która zapobiega wystąpieniu AIDS. Warto się testować!

JAK MOŻE DOJŚĆ DO ZAKAŻENIA HIV?

HIV przenosi się 3 drogami:

- 1 **przez kontakty seksualne** – udowodniono, że prezerwatywa znacznie zmniejsza ryzyko zakażenia HIV, jeśli m.in. są spełnione następujące warunki: jest dobrej jakości, została właściwie założona, jest od początku do końca stosunku na swoim miejscu, nie pękła i nie zsunęła się;

2 **przez krew** – gdy zakażona krew dostanie się na skórę, która jest uszkodzona, na błonę śluzową np. do oka, nosa, jamy ustnej, na narządy płciowe lub zostanie wstrzyknięta podczas używania wspólnych z innymi igieł i strzykawek np. do podawania środków odurzających, anaboliów w zastrzykach;

3 **podczas ciąży, porodu lub karmienia piersią z zakażonej HIV matki na jej dziecko** – dlatego kobiety planujące ciążę lub będące w ciąży powinny wykonać test w kierunku HIV (ginekolog ma obowiązek zaproponować to badanie), test powinien zrobić też przyszły ojciec.

Nie ma ryzyka zakażenia HIV w sytuacjach takich jak mieszkanie pod jednym dachem z osobą zakażoną HIV, przebywanie np. w kinie, na basenie...

Owady (np. komar) i zwierzęta nie przenoszą HIV.

DLACZEGO WARTO ZROBIĆ TEST W KIERUNKU HIV?

Lepiej jest wykonać test i poznać swój status serologiczny, niż żyć z wirusem nie wiedząc o tym.

Dzięki regularnie przyjmowanym lekom osoby zakażone HIV mogą żyć podobnie długo, jak ludzie niezakażeni, mogą też prowadzić podobny tryb życia, mieć dzieci, pracować. Osoba, która wie, że jest zakażona HIV ma szansę zadbać o zdrowie swoje i swoich bliskich, uchronić się przed rozwinięciem pełnoobjawowego AIDS.

Jeśli przyszli rodzice wiedzą o zakażeniu, mogą uchronić przed nim dziecko. Od kilku lat obowiązują przepisy zgodnie z którymi lekarz ginekolog ma obowiązek zaproponować pacjentce będącej w ciąży dwukrotne badanie w kierunku HIV. Dla kobiet korzystających z opieki finansowanej przez NFZ jest ono bezpłatne. Przyszły tata może wykonać test bezpłatnie i anonimowo w punkcie konsultacyjno-diagnostycznym (PKD).

KTO POWINIEN WYKONAĆ TEST W KIERUNKU HIV?

Test w kierunku HIV powinien wykonać każdy, kto:

- kiedykolwiek miał kontakt seksualny przynajmniej z jedną osobą, która:
 - » nie wykonała testu w kierunku HIV i nie wie czy jest zakażona czy nie,
 - » jest zakażona HIV, a kontakt odbył się bez prezerwatywy lub uległa ona uszkodzeniu,

- » miała wielu partnerów/wiele partnerek seksualnych,
- » przyjmowała narkotyki w zastrzykach,

- podczas kontaktów seksualnych nie stosował zawsze prezerwatyw (w tym podczas kontaktów oralnych),
- przebył chorobę przenoszoną drogą płciową,
- przyjmował jakąkolwiek substancję (narkotyki, anaboliki) w iniekcjach i używał do tego sprzętu, z którego korzystały inne osoby,
- wykonywał np. tatuaż lub *piercing* (kolczykowanie) przy użyciu niesterylnego sprzętu,

- miał kontakt z cudzą krwią, która znalazła się na uszkodzonej skórze lub błonach śluzowych,
- stracił kiedykolwiek kontrolę nad swoim zachowaniem (pod wpływem alkoholu, narkotyków lub innych środków zmieniających świadomość) i mógł znaleźć się w opisanych powyżej sytuacjach.

Wchodząc w nowy związek warto razem z partnerem/partnerką wykonać test na HIV (nawet jeśli zna się tę osobę bardzo dobrze). Wykonanie testu to jedyny sposób sprawdzenia, czy ktoś nie jest zakażony HIV.

GDZIE WARTO ZROBIĆ TEST?

Test, bezpłatnie, bez skierowania i anonimowo, można zrobić w jednym z punktów konsultacyjno-diagnostycznych (PKD). Adresy i godziny pracy punktów są dostępne na stronie internetowej Krajowego Centrum ds. AIDS:

www.aids.gov.pl/pkd

Badając się w punkcie konsultacyjno-diagnostycznym zachowujesz anonimowość. Nie musisz podawać swojego imienia i nazwiska, czy innych danych, ani przedstawiać żadnych

dokumentów. Trzeba być jednak osobą pełnoletnią. W PKD można porozmawiać z doradcą, który pomoże ustalić czy rzeczywiście wystąpiło ryzyko zakażenia i potrzebne jest badanie. Doradca odpowie też na pytania dotyczące HIV i AIDS oraz innych chorób przenoszonych drogą płciową.

JAK WYKONUJE SIĘ TEST DIAGNOSTYCZNY?

Sam test (tak zwany test przesiewowy) polega na pobraniu niewielkiej ilości krwi, w której poszukuje się antygenu wirusa i przeciwciał skierowanych przeciw wirusowi. Krew jest pobierana przez pielęgniarkę zawsze przy użyciu sterylnych, jednorazowych igieł i strzykawek. Nie trzeba być na czczo. Wynik jest gotowy do odebrania – w zależności od punktu – nazajutrz lub po kilku dniach.

KIEDY MOŻNA MIEĆ PEWNOŚĆ, ŻE NIE JEST SIĘ ZAKAŻONYM?

Wynik ujemny (negatywny/niereaktywny) testu przesiewowego oznacza, że w badanej krwi nie znaleziono przeciwciał przeciw wirusowi HIV ani antygenu wirusa.

Jeśli przez 12 tygodni poprzedzających wykonanie testu nie było żadnych sytuacji, które mogłyby doprowadzić do zakażenia HIV, to wynik ujemny oznacza, że badana osoba nie jest zakażona HIV. Jeżeli jednak nie minęło jeszcze 12 tygodni

od ostatniej ryzykownej sytuacji, to wynik nie jest pewny i należy powtórzyć badanie po tym okresie.

CO OZNACZA DODATNI WYNIK TESTU PRZESIEWOWEGO?

Może zdarzyć się, że niezakażona HIV osoba otrzyma wynik fałszywie dodatni (pozytywny/reaktywny) w teście przesiewowym. Taka sytuacja może być spowodowana ciążą, ostrymi infekcjami wirusowymi, szczepieniami, chorobami autoimmunologicznymi i in.

Dodatni wynik testu przesiewowego nie jest ostatecznym wynikiem, zawsze musi zostać sprawdzony przy pomocy testu potwierdzenia (Western blot).

Takie testy wykonuje kilka specjalistycznych laboratoriów w Polsce. **Nie powinno się wykonywać testu potwierdzenia bez wcześniejszego wykonania testu przesiewowego.**

CO OZNACZA DODATNI WYNIK TESTU POTWIERDZENIA?

Dodatni wynik testu potwierdzenia informuje, że u badanej osoby rozpoznano zakażenie HIV.

Należy niezwłocznie zgłosić się do poradni prowadzącej leczenie ARV. Rejestracja nie wymaga skierowania. Lista placówek znajduje się na stronie internetowej www.aids.gov.pl.

Osoba, u której potwierdzono zakażenie ma obowiązek poinformowania o nim swojego partnera/partnerki seksualnej. Osoby zakażone HIV podczas wszystkich kontaktów seksualnych powinny stosować prezerwatywy.

W codziennych kontaktach towarzyskich i zawodowych nie ma ryzyka przeniesienia HIV.

ZAKAŻENIU HIV MOŻNA ZAPOBIEC!

W sytuacji narażenia na zakażenie HIV, takiej jak gwałt, zakłucie igłą niewiadomego pochodzenia lub inne zdarzenie, **natychmiast** zgłoś się do szpitala zakaźnego prowadzącego terapię antyretrowirusową. Listę takich szpitali wraz z całodobowymi telefonami znajdziesz na stronie www.aids.gov.pl w zakładce *Sytuacje nagłe/Ekspozycja na HIV*.

Im szybciej przyjmie się leki antyretrowirusowe (najlepiej w ciągu 2–3 godzin po zdarzeniu), tym większa szansa

na uniknięcie zakażenia. Profilaktyka jest najbardziej skuteczna, jeśli zostanie wdrożona do 48 godzin od zdarzenia. **Pamiętaj! Czas od zdarzenia do przyjęcia leków jest bardzo istotny!**

Koszt postępowania po ekspozycji **wypadkowej** finansuje program zdrowotny Ministerstwa Zdrowia pn. *Leczenie antyretrowirusowe osób żyjących z HIV w Polsce*. W innych sytuacjach istnieje możliwość otrzymania pełnopłatnej profilaktyki poekspozycyjnej na podstawie recepty wystawionej przez lekarza pracującego w jednym ze wskazanych szpitali. Koszt postępowania po ekspozycji **zawodowej** pokrywa pracodawca lub zlecający pracę.

NOTATKI

Więcej informacji o HIV, AIDS, wykonaniu testu diagnostycznego i leczeniu znajduje się na stronie internetowej Krajowego Centrum ds. AIDS – www.aids.gov.pl

Istnieje możliwość zadawania szczegółowych pytań przez Poradnię Internetową HIV/AIDS : poradnia@aids.gov.pl lub Telefon Zaufania HIV/AIDS: 801 888 448* i 22 692 82 26.

* połączenie płatne tylko za pierwszą minutę